

Miljøverndepartementet
v/ Gudrun Schneider
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Dato: 20.12.2013
Deres ref.: 12/3333

Høringssvar fra Regnskogfondet: NOU 2013:10 Naturens goder – om verdier av økosystemtjenester.

Viser til høringsdokumenter om NOU 2013:10 på Miljøverndepartementets nettsider. Regnskogfondet har tidligere gitt muntlige innspill til NOU'en, i innspillmøte i mai 2012 og på høringsmøtet. Regnskogfondet setter pris på at NOU'en tar opp hvordan norske investeringer og import virker inn på økosystemer i andre land i et eget kapittel (kap. 6). Regnskogene rommer 50-80% av landjordas arter, og leverer økosystemtjenester av uvurderlig global verdi. Norge har blitt en svært viktig internasjonal aktør når det gjelder *bevaring* av tropeskog gjennom «klima og skogsatsingen», men ikke kommet like langt når det gjelder å forhindre negative virkninger på de samme økosystemene fra norske investeringer, handel og næringsvirksomhet. Det haster med å kartlegge og begrense norsk virksomhets negative virkning på regnskogens økosystemer, slik vi understreker i våre kommentarer nedenfor. Vi kommenterer i hovedsak på kapittel 6.

På et overordnet plan mener Regnskogfondet at økonomisk verdsetting av økosystemtjenester kan bidra til synliggjøring av verdien av natur for beslutningstakere, og dermed til at bevaring av økosystemene tillegges større vekt. Vi vil likevel understreke at bærekraftig forvaltning av økosystemer og naturgrunnlaget vårt er en politisk oppgave som i første rekke må ivaretas gjennom politiske vedtak, reguleringer eller juridiske virkemidler. Markedsbaserte virkemidler kan brukes der de kan styrke forvaltningen og tydeliggjøre verdier. Vi støtter utvalgets synspunkt om at fokus på den økonomiske verdien av økosystemtjenester bør være et supplement, og ikke erstatte, økologiske, etiske og samfunnsfaglige argumenter.

Når det gjelder utvalgets anbefalinger i kapittel seks, støtter Regnskogfondet begge anbefalingene, som vi kommer tilbake til nedenfor:

1: Kartlegging av norsk økonomisk aktivitets effekt på andre lands økosystemer:

Utvalgets anbefaling: Det er viktig at vi forstår og har relevant kunnskap om effektene av vår deltakelse i en globalisert verden. Men effektene av Norges samhandling med

utlandet kan være diffuse og vanskelige å spore, og kunnskapen er mangelfull. Vi anbefaler at effektene av norsk økonomisk aktivitet på økosystemer i andre land utredes.

Regnskogfondet har lenge etterspurt systematisk kartlegging av hvordan norsk økonomisk aktivitet i utlandet påvirker regnskogen. 50-80% av verdens terrestriske arter finnes i tropisk regnskog, som også er en ekstremt viktig leverandør av økosystemtjenester, som for eksempel karbonlagring, klimaregulering og vanntilførsel. Vi mener et like viktig perspektiv er hvordan menneskene som lever i disse områdene er helt eller delvis avhengig av skogens økosystemtjenester for å overleve, og må sikres rettigheter over sine naturressurser.

I NOU'en påpekes behovet for nye metoder for å måle miljøeffektene av grenseoverskridende økonomisk aktivitet. Det finnes allerede flere metoder, som det er vist til i NOU'en som kan benyttes per i dag, blant annet metoder utviklet av Global Footprint Network. Ved gjennomføring av en slik utredning, kan Norge bidra til å forbedre og utvikle nye metoder for å måle miljøeffektene av grenseoverskridende økonomisk aktivitet.

Norge skal som del av sine forpliktelser under CBD utarbeide en ny handlingsplan for bevaring av biologisk mangfold innen 2015. Norges påvirkning på andre lands økosystemer må være et tema som løftes fram, med konkrete, målbare målsettinger.

- Regnskogfondet støtter utvalgets anbefaling, og mener det så raskt som mulig må settes i gang en utredning som kartlegger hvordan norske investeringer og handel påvirker økosystemer i andre land, med særlig fokus på tropisk skog. Utredningen må bidra til å videreutvikle metoder for å måle miljøeffektene av grenseoverskridende økonomisk aktivitet.
- Regnskogfondet anbefaler at Norges nye handlingsplan for biologisk mangfold også fokuserer på norsk påvirkning av andre lands økosystemtjenester og biologisk mangfold. Handlingsplanen bør inneholde konkrete tiltak og tydelige mål om hvordan Norges negative effekt på andre lands økosystemer kan begrenses.

Selv om behovet er stort for mer informasjon om Norges påvirkning av andre lands økosystemer, mener vi det på en del områder allerede finnes mer enn nok informasjon til å handle for å begrense Norges negative påvirkning.

Som verdens største offentlige investeringsfond, har Statens pensjonsfond utland både stor direkte og indirekte påvirkning på andre lands økosystemer. 22% av SPU's investeringer har betydelig risiko for direkte negativ miljøpåvirkning, deriblant ødeleggelse av tropisk regnskog. For å sikre norsk troverdighet i klima- og skogsatsingen, og samstemthet i norsk politikk, er det nødvendig å redusere SPU's investeringer i selskaper som ødelegger regnskog. Dette bør gjøres gjennom en kombinasjon av utestengelse fra fondets investeringsunivers, og påvirkning av selskaper til å bedre sin praksis. Vi minner om at flertallet i Finanskomiteen i Stortinget i Innstilling 424 S (2012-2013) ba Norges Bank om å stille mer konkrete forventninger til selskapene i SPU's portefølje om at de må redusere sine bidrag til avskoging.

Vi setter pris på at NOU'en omtaler SPU's negative virkning på økosystemer i andre land og SPU's etiske retningslinjer. Vi deler utvalgets vurdering av at det i liten grad gjøres vurderinger av risiko for negative miljøeffekter av investeringene. Utvalget hadde forventninger til at Norges ansvar for globale økosystemtjenester skulle vurderes i arbeidet til Strategirådet for SPU nedsatt av finansdepartementet (nylig offentliggjort), men kommer ikke med konkrete anbefalinger. Vi hadde ønsket at denne utredningen satte enda større fokus på effekten på økosystemer av SPU's investeringer, og hadde gitt et tydeligere bidrag i diskusjonen rundt forvaltningspraksisen i SPU med hensyn til miljø.

- Regnskogfondet mener at ekspertutvalget har vært for lite konkrete i sin omtale av hvordan SPU's etiske retningslinjer kan styrkes og følges bedre opp for å unngå negativ påvirkning på økosystemtjenester i utlandet. Det er viktig at perspektivet om norske investeringers innvirkning på økosystemer i andre land tas opp i behandlingen av rapporten fra Strategirådet for SPU og i arbeidet med neste stortingsmelding om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland. Effekten av SPU's investeringer må også utredes i den foreslåtte kartleggingen av norsk virksomhets virkning på økosystemer i utlandet.

I tillegg finnes det andre eksisterende verktøy, blant annet i form av norsk lovgivning, som kan benyttes for å redusere den negative effekten norske selskaper har på økosystemer i landene de investerer i. Regnskogfondet mener norske direkteinvesteringer i utlandet må følges bedre opp gjennom miljørapportering etter gjeldende lovverk. Som beskrevet i NOU'ens kapittel seks, er det krav i regnskapsloven om at regnskapspliktige selskaper i Norge skal rapportere blant annet om egen miljøpåvirkning og tiltak for å forhindre eller redusere negative miljøvirkninger. Det er behov for å styrke gjennomføringen av kravet om miljørapportering som er nedfelt i regnskapsloven, siden det per i dag er få bedrifter som følger opp disse bestemmelsene. Det er kommentert i kapittel 6 at en årsak til manglende rapportering er at det ikke er tilstrekkelig veiledning om lovens bestemmelser om miljørapportering.

- Regnskogfondet anbefaler at regnskapspliktige selskaper i Norge får styrket veiledning om regnskapslovens bestemmelser om miljørapportering, og at manglende rapportering følges opp fra myndighetenes side.

2: Norsk bistands rolle for å bedre miljøforvaltningskompetanse i utviklingsland

Utvalgets anbefaling: Norsk bistand kan i større utstrekning brukes til å bedre miljøforvaltningskompetanse og kapasitet innen økosystemforvaltning i utviklingsland.

Regnskogfondet støtter utvalgets anbefaling. Her er det imidlertid viktig å anerkjenne betydningen av lokal kompetanse og tradisjonell kunnskap hos skogbaserte folkegrupper, og ikke kun fokusere på styrkingen av kunnskap i statsforvaltningen. Norge må gjennom bistand

støtte urbefolkningers tradisjonelle metoder/forvaltning (customary practices) som er relevante for bærekraftig bruk og forvaltning av biomangfold. Det er avgjørende at lokalsamfunn og spesielt de som er avhengige av (regn)skogen blir involvert i forvaltning av egne ressurser, for å sikre deres livsgrunnlag og bærekraftig forvaltning. Sikring av urfolks og lokalbefolkningers rettigheter til land og naturressurser er også en effektiv måte å bevare regnskog og andre økosystemer på, og dette perspektivet må være sentralt i all miljørettet bistand.

- Regnskogfondet mener at rettighetsperspektivet bør styrkes i norsk miljøbistand. En større del av norsk bistand bør gå til å inkludere og styrke lokalsamfunns og urbefolkningers forvaltningskompetanse i forvaltningen av livsviktige naturgoder som skog, jord og vann.

Med vennlig hilsen

Dag Hareide, daglig leder Regnskogfondet